

ZPRÁVY

CELOŠTÁTNA VÝSTAVA ARCHÍVNÝCH DOKUMENTOV NA PRAŽSKOM HRADE

Celoštátna výstava archívnych dokumentov, podnietená Ministerstvom vnútra a usku-točnená na základe uznesenia politického byra Ústredného výboru Komunistickej strany Československa, je inštalovaná vo dvoch častiach hradu, a to vo Vladislavskej sále a Starej snemovni a v priestoroch západného krídla Hradu, v Rudolfovej galérii a v Španielskej sále.

Časove a vecne sú dokumenty rozdelené na osem období. Pre obdobie raného rozvi-tého feudalizmu, ako aj pre husitské revo-lučné hnutie je vyhradená celá Vladislavská sála, kde sú vystavené aj české korunovačné klenoty. V tejto sále po malej archeologickej expozícii, v ktorej, pochopiteľne, nie sú písomné dokumenty, ale vzácné pamiatky z obdobia Veľkomoravskej ríše, sú umiestené vzácné archívne dokumenty z najstaršieho obdobia našich dejín. Ústredným bodom vý-stavy vo Vladislavskej sále je súbor dokumen-tov k dejinám husitstva. Ďalšie, pohusit-ské obdobie, zaujímavú úsek do r. 1620, na-chádza sa v Starej snemovni a v príslušných priestoroch (do r. 1547) a pokračuje v časti podsála Španielskej sály (od r. 1547 do r. 1620). Obdobie siahajúce od r. 1620 do r. 1848 je umiestené v priestoroch pod Špa-nielskou sálou. Obdobie zahrnujúce úsek od revolučného roku 1848 do Veľkej októbrovej revolúcie 1917 je inštalované v predsáli Španielskej sály, v Klínovej chodbe a v Ru-dolfovej galérii. Predsálie je venované do-kumentárnemu i výtvarnému zdôrazneniu r. 1848 a demokratickej kultúre druhej polo-vice 19. stor. V Rudolfovej galérii tvoria do-minantu počiatky robotníckeho hnutia a v jej

závere Veľká októbrová socialistická revo-lúcia. Výstava vrcholí v Španielskej sále ob-dobím zahrnujúcim dejiny našich národov od r. 1917 až do Mníchova 1938, cez hitle-rovskú okupáciu a oslobodenie k Februáru 1948 a k rokom výstavby socializmu.

Obzvlášť slávnostne vyznieva vyvrcholenie výstavy — obdobie konečného víťazstva ro-botníckej triedy a výstavby socializmu — práve v Španielskej sále, v priestoroch ktorej sa konali početné a významné zasadania pre naše súčasné dejiny.

Priestory, v ktorých je výstava umiestená, sú už samy osebe vhodným prostredím pre inštalované exponáty. Vladislavská sála svo-jou architektonickou výzdobou úplne pri-rodzene dokresluje vzácnu pergamenovú listi-ny a umelecky vypravené rukopisy, ktoré sú tu vystavené. Aj Stará snemovňa tvorí do-bové ovzdušie pre vystavené dokumenty. Ostatné priestory, pokiaľ svojou architekto-nickou výzdobou priamo nezapadajú do cel-kového pojatia jednotlivých období, boli pri-spôsobené a výtvarne upravené.

Výstava archívnych dokumentov je vý-sledkom usilovnej práce desiatok archívnych pracovníkov. Bola umožnená aj tým, že ar-chívniectvo prekonalo počítačové ťažkosti, prameniace z tradičnej zanedbanosti v mi-nulosti, a aj tým, že archívne písomnosti sú v prevažnej miere základne spracované a sprístupnené. Na príprave a výbere archív-nych dokumentov na výstavu pracovali pra-covníci archívov zo všetkých krajov repu-bliky, ktorí vyberali najcennejšie a najvzác-nejšie dokumenty najmä zo štátnych, ale aj okresných, mestských a z iných archívov.

Kto pozná rozsah a bohatstvo našich archívov, určite si vie predstaviť, koľko desiatok tisíc dokumentov prichádzalo do úvahy pre výstavu. Práve výber materiálov pre výstavu robil najväčšie starosti a zabral väčšinu času určeného pre prípravu výstavy. Bolo treba zladit' rôzne názory na charakter dokumentov a ich množstvo v jednotlivých obdobiach. Nakoniec komisie, ktoré archívne dokumenty ohodnocovali a určovali ich poradie i proporcionálnu v jednotlivých obdobiach, dospeli k správnym záverom a možno konštatovať, že v každom období sú také dokumenty, ktoré vystihujú charakter obdobia a že sú čo do rozsahu v primeranom množstve k iným obdobiam. Vcelku je na výstave inštalovaných 1700 dokumentov. Okrem archívneho materiálu sú vo výstavných miestnostiach inštalované vzácne sochy, obrazy, rytiny, mapy a plány, ktoré vecne a výtvarne dopĺňajú vystavované archívne dokumenty. Korunovačné klenoty českých kráľov sú súčasťou výstavy. Len technické možnosti a ohľad na návštevníkov viedol k tomu, že sa vybralo len to obmedzené množstvo archívnych dokumentov, ktoré je inštalované. Výber dokumentov bol podmienený aj zásadnými ideovými a odbornými aspektmi, ktoré prenikajú celým poňatím výstavy. Výstava má predovšetkým ukázať niektoré historicky najcennejšie a vzácne archívne dokumenty uložené v československých archívoch od 11. stor. až doteraz a na nich dokumentovať politický, hospodársky a kultúrny život českého a slovenského ľudu, jeho odvekú túžbu po slobode a samostatnosti, jeho pracovitosť a zručnosť. To znamená, že na výstave sú predovšetkým tie dokumenty, ktoré ukazujú brdinský triedny a národnoslobodzovací boj nášho ľudu, starodávnu a súčasne vysokú kultúru našich národov, hospodársky rozvoj našich krajín a ich medzinárodný význam a postavenie. Samozrejme, veľká pozornosť sa pri výbere dokumentov venovala prameňom, ktoré dokumentujú bratské vzťahy našich národov — Čechov a Slovákov. Početné dokumenty, ktoré sú tu vystavené, sú pádnou odpoveďou tým, ktorým je odveké priateľstvo a túžba našich

národov po spoločnom súžití v jednom štátnom útvare tŕňom v oku a ktorí sa snažili historické fakty prekrúcať. Archívne dokumenty majú dostatočnú svedeckú váhu, aby odhalili klamstvo všetkých nepriateľov a ohováračov a aby presvedčivo ukázali, že naše národy idú správnou cestou; je to cesta vytýčená pokrokovým odkazom a pokrokovými tradíciami našich dejín.

Výstava umožňuje návštevníkom poznať najrôznejšie druhy našich písomných pamiatok. Najstaršie obdobie obsahuje na pohľad veľmi príťažlivé exponáty, farebnými kresbami a iniciálkami umelecky zdobené rukopisy a cenné listiny písané na pergamene s mnohými pečatami, čo všetko už svojím vonkajším vzhľadom zaujme a upúta. Archívne dokumenty z mladších období majú upútať skôr svojím obsahom ako vonkajším vzhľadom, ktorý je často veľmi nenápadný, ale ani tu nie sú umelecky viazané a vkusne upravené dokumenty výnimkou.

Všetky dokumenty na výstave sú v jednotlivých obdobiach chronologicky usporiadané. Slovenské dokumenty vzhľadom na odlišný vývoj Slovenska v inom štátnom útvare, sú až do r. 1918 v ucelených skupinách. Po r. 1918 sú zaradené v chronologickom súvisení medzi dokumenty z českých krajov.

Najstarším dokumentom na výstave je zlomok evanjelia sv. Marka zo 6. stor., získaný Karolom IV, r. 1355. K zaujímavostiam patrí Gumpoldova legenda o sv. Václavovi z prvej polovice 14. stor. ako jeden z najstarších prameňov českých dejín, Kozmova česká kronika v rukopise z konca 13. stor., Zlatá bula sicílska, ktorou Fridrich II. povyšuje českého panovníka trvalo na kráľa, dokumenty o upevňovaní premyslovskeho štátu a jeho medzinárodnom postavení, prvé pamiatky českého jazyka, dokumenty o hospodárskom rozvoji miest, začiatkoch dolovania kovov — najmä drahých — o začiatkoch cechov, o raste moci feudálov a cirkvi a o rozporoch vo vnútri feudálnej spoločnosti. Zo slovenských dokumentov medzi najväčšie patria: Zoborská listina z r. 1111, ktorou Koloman potvrdzuje výsady zoborského kláštora udelené ešte Štefanom I.,

bratislavská Uhorská kronika spomínajúca vpád Tatárov, listina Ladislava V. (Václav III.), ktorou udeľuje Matúšovi Čákovi celú Nitriansku a Trenčiansku župu, výsadné listiny udeľované slobodným kráľovským mestám Trnave, Krupine, Banskej Bystrici, Kremnici, Hybám a dokumenty o upevňovaní hospodárskeho a politického významu miest, o narastaní slovenského žylu v mestách (Ludovít I. nariaďuje r. 1381, že v žilinskej mestskej rade polovica radných majú byť Slováci) a pamiatky o uplatňovaní češtiny na Slovensku. V celom období je inštalované 187 dokumentov.

V druhom období sú dokumenty o husitskom revolučnom hnutí, o predchodcoch Husa Kondrádovi Waldhauserovi, Jánovi Milíčoví z Kroměříže, Matejovi z Janova, Jánovi Wiklefovi, rukopis Jána Husa, Majster Ján Hus písomne obhajuje pred rektorom a majstrami Karlovej univerzity správnosť svojich názorov, listina, ktorou českí a moravskí šľachtici v počte 250 osôb žiadajú kráľa Zigmunda o príhovor za Majstra Jána Husa, ktorý je v Kostnici väznený, dokumenty o Táboře, o Jánovi Žižkovi, Prokopovi Veľkom, o Jánovi Roháčovi z Dubej. V slovenskej časti sú to dokumenty o ohlase husitského revolučného hnutia na Slovensku; Juraj Rozgoň, bratislavský hradný kapitán, listom upozorňuje mesto Bratislavu, aby pozorne sledovali bratislavských rybárov, ktorí majú spojenie s husitmi, a zápis z vyšetrovania prívržencov husitov v Bratislave, ktorí chceli 26. novembra 1433 otvoriť Laurinskú bránu a vpustiť do mesta husitské vojsko. V tomto období je celkom 55 dokumentov.

V treťom období sú dokumenty o feudálnych rozbrochoch po bitke pri Lípanoch, o jednote bratskej, o osilnení moci panského stavu za Jagelovcov, o poľnohospodárskej výrobe a rozvoji baníctva, o utužovaní poddanstva a zvýšenom vykorisťovaní poddaného ľudu, o stavovských protihabsburských povstaniach a o kultúrnych pomeroch v 15. a 16. stor. Zo slovenských dokumentov sú tu listy Petra Axamita, Jána Jiskru, Jána Talafúsa, pramene o posilnení slovenskej národnosti v mestách, o Dóžovom povstaní a

triednych bojoch stredoslovenských baníkov a i. V celom období je 243 dokumentov.

Štvrté obdobie vystavuje dokumenty o poravách a konfiškáciách po bitke na Bielej hore a o násilnej rekatolizácii, o exulantoch, Jánovi Komenskom, o zhoršovaní postavenia poddaného ľudu a jeho povstaniach proti útlaku, o úpadku štátu, miest a cechov, o rozklade feudálneho spoločenského poriadku a prechode ku kapitalizmu, o francúzskej revolúcii, o rozvoji priemyslu, o robotníckych nepokojoch, o českom a slovenskom národnom hnutí, vzťahy československé, technický rozvoj priemyslu a poľnohospodárstva, osvieteniské a jozefínske reformy. Zo slovenských dokumentov sú tu pramene o kultúrnych pomeroch na Slovensku, zakladacie listiny trnavskej a košickej univerzity, rukopis Gramatica Slavica od Antona Bernoláka, Juraj Fándl — Pilní domajší a poľní hospodár, Národné spievanky od Jána Kollára, rukopisy básní Janka Kráľa, rukopis Maríny od Andreja Sládkoviča, Ludovít Štúr, Nauka reči slovenskej a Nárečja Slovenskuo, kde píše o nevyhnutnosti vzájomnej spolupráce a jednoty Slovákov s Čechmi a iné. Toto obdobie obsahuje 328 dokumentov.

Piate obdobie zahrnuje úsek od revolučného roku 1848 až do Veľkej októbrovej sociálistickej revolúcie. Tu sú dokumenty o počiatkoch robotníckeho hnutia a sociálnych pomeroch, o Slovanskom sjazde v Prahe, o hospodárskej kríze r. 1873, o rozvoji českej a slovenskej kultúry, divadlo, literatúra, rozvoj národného hnutia, boje robotníckej triedy a vznik sociálnej demokracie, ohlas prvej ruskej revolúcie, prvá svetová vojna a odpor našich národov proti vojne. Zo slovenských dokumentov medzi najpozoruhodnejšie patria: Žjadosť slovenského Národu, prijaté na zhromaždení 10. mája 1848 v Liptovskom Mikuláši, zatykač na Hurbana, Hodžu a Štúra, Marseillaisa v slovenskom preklade v úprave pre spev a klavír od Antona Bullu, rukopis Detvana od Andreja Sládkoviča, rukopis básnickej skladby „Morho“, rukopis jednej z najvýznamnejších básní P.O. Hviezdoslava „K Vám urodzeným

veľkomožným", dokumenty o rozpustení Matice slovenskej a o zrušení slovenských gymnázií v Kláštore pod Znievom a v Martine, o podpore slovenského národného hnutia z Čiech: Zástupci obce Zvoleňoveskej na Kladensku vyzývajú svojich občanov, aby po rozpustení Matice slovenskej a slovenských gymnázií prispeli na zakúpenie jednej akcie pre stavbu Národného domu pre Slovákov, pretože... „národ Slovácky jest naším národom krevním, že udržuje nám pozadí, kteréž spojuje nás s ostatním světem Slováckým, že i synové Slováckého národa, jako Kollár, Tomášik a j. přispěli k oživení národa našeho...“, ďalej sú tu prvé slovenské robotnícke časopisy Nová Doba, Zora, dokumenty o zvolaní I. sjazdu slovenských sociálnych demokratov a i. Toto obdobie obsahuje 411 dokumentov.

Vznik ČSR a obdobie prvej Československej republiky až po Mníchov je dokumentované v šiestom období. V tomto období sú dokumenty o hlase Októbra 1917 v našich krajinách, o raste odporu proti Rakúsko-Uhorsku, o vstupe čs. revolucionárov do Červenej armády, dokumenty o vzniku ČSR a prvá ústava ČSR, medzinárodné zmluvy, dokumenty o narastaní triednych rozporov, o založení KSČ a jej prenasledovaní, petície pracujúcich o uznanie SSSR de jure a o nadviazaní priateľských vzťahov, o boji proti fašizmu, o zrade buržoázie a o vydaní ČSR do rúk Hitlera.

Siedme obdobie zahŕňa dokumenty o boji českého a slovenského ľudu proti okupácii a za národnú slobodu, dokumenty o popravách vlastencov, o germanizačných snahách nacistov, o odboji a narastaní protifašistického hnutia pod vedením KSČ, rukopis Fučíkovej „Reportáže psanej na oprátce“, zmluva medzi vládou ČSR a Sovietskym svätom o priateľstve a vzájomnej pomoci, dokumenty o Slovenskom národnom a Pražskom povstaní, Košícký vládny program. Toto obdobie končí dokumentami o oslobodení

ČSR Červenou armádou, Aktom o kapitulácii Nemecka (číslo 155) táto časť končí.

Posledné obdobie výstavy zahŕňa obdobie od vzniku ľudovodemokratického Československa až po súčasnosť. V tomto období sú dokumenty o začiatkoch budovania ľudovodemokratického Československa, konfiškačné a znárodňovacie dekréty, rezolúcie osadenstva a závodov žiadajúce znárodnenie podnikov, dvojročný plán, dokumenty o postupe reakcie a o februárových udalostiach, o vylazstve pracujúcich, originál ústavy 9. mája s podpismi sľubu robotníckych prezidentov, medzinárodné dohody a zmluvy so socialistickými a spriatelnenými krajinami. Toto najslávnejšie obdobie v našich dejinách symbolicky zakončuje Zákon na ochranu mieru, ktorý poukazuje na dôslednú mierovú politiku nášho štátu.

Napokon výstava ukazuje starostlivosť nášho zriadenia o písomné historické pamiatky, ako súčasne aj to, že archívne bohatstvo ako vzácny kultúrny klenot je majetkom všetkého nášho ľudu. Je to práve ľudovodemokratický štát, ktorý si tieto hodnoty všestranne váži a venuje im všetku pozornosť. Preto samostatná expozícia zachycuje vývoj, súčasný stav a úlohy nášho zjednoteného archívnicstva.

Výstava na podklade archívnych dokumentov názorne ukazuje, že český a slovenský ľud, o ktorého sláve a pokrokovom vývoji hovoria cenné pamiatky minulosti, vytvára svojim úsilím a bojom o dovŕšenie výstavby socializmu v našej vlasti ešte slávnejšiu prítomnosť.

Verný revolučným tradíciám a poučený dejinnými skúsenosťami dovŕšuje pracujúci ľud výstavbu socializmu v našej vlasti pod vedením Komunistickej strany Československa, a aj preto výstava prebieha pod heslom: „Od hrdinskej minulosti k víťazstvu socializmu.“

J. Chreňo

HISTORICKÝ ČASOPIS

Slovenskej akadémie vied

ROČNÍK VI, 1958

OBSAH

Úvodníky

Historický význam XI. sjazdu KSČ (R.)	— — — — —	335
---------------------------------------	-----------	-----

Štúdie

Dezider Csizmadia, Maďarský pracujúci ľud v ČSR v boji proti nastupujúcemu fašizmu v rokoch 1934—1935	— — — — —	338
Milan Filo, Manifestácia pracujúceho ľudu východného Slovenska proti fašizmu a za obranu republiky v Košiciach roku 1938	— — — — —	503
Karol Goláň, Organizačný rozmach robotníckeho hnutia v Bratislave v prvej polovici deväťdesiatych rokov 19. storočia	— — — — —	524
Ludovít Holotík, Vznik Československa a jeho význam pre slovenský národ	— — — — —	487
Zdenka Holotíková, Mzdové pomery deputátnikov na Slovensku v rokoch 1920—1929	— — — — —	369
Vladimír Matula, Snahy o prehĺbenie demokratickej línie Slovenských národných novín a formulovanie revolučného programu slovenského národného hnutia (1845—1848)	— — — — —	202
Ján Mlynárik, K hospodárskej a sociálnej problematike Slovenska v rokoch dočasnej stabilizácie kapitalizmu (1924—1929)	— — — — —	224
Peter Ratkoš, Veľkomoravské obdobie v slovenských dejinách	— — — — —	3
Peter Ratkoš, K husitskej piesni na Slovensku	— — — — —	540
Jarmila Tkadlecková, Názory a činnosť Karla Havlíčka Borovského z hľadiska vývoja česko-slovenských vzťahov	— — — — —	32
Branislav Varsík, Vznik a rozvoj miest na Slovensku v 13. a 14. stor.	— — — — —	169
Antal Vörös, Michal Táncsics v predrevolučnom období (1831—1847)	— — — — —	546

Materiály

Anton Špiesz, Sociálne rozvrstvenie obyvateľstva v Nitrianskej stolici v polovici 18. stor.	— — — — —	48
---	-----------	----

Diskusie

Hynek Bulín, Staré Slovensko v údajoch tzv. Bavorského geografa	— — — — —	405
Ján Dekan, Skutočnosť a mýtus v bádani o vzniku ranofeudálnych národností	— — — — —	257
Jozef Kudláček, K začiatkom slovanského osídlenia na území Československa	— — — — —	72
Josef Macurek, K otázke české listiny a české kanceláre na dvoře uherském v 2. pol. 15. stoločí (v letech 1486—1490)	— — — — —	560
Branislav Varsík, K otázke používania češtiny na Slovensku v 14. stor.	— — — — —	93

Rozhlady

Lubomier Lipták, Československá historiografia o Mníchove	— — — —	434
Karl Obermann, O vývoji nemeckej historiografie v prvej polovici 19. stor.	— — — —	101
Jan Novotný, Otázky obrozeneckých vzťahů Čechů a Slováků v dosavadní historiografii	— — — —	269
Tatiana Pišútová, Antické dejiny v tvorbe československých historikov od r. 1948 do r. 1958	— — — —	570

Kritika — Glosy — Bibliografia

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes (R. Marsina)	— — — —	153
Arhivist, roč. VII. (1957), č. 1—2 (A. Kociská)	— — — —	161
Archív mesta Kremnice, sprievodca po fondoch a zbierkach (Fr. Sedlák)	— — — —	607
Archivní časopis, roč. VII. (1957) (Fr. Sedlák)	— — — —	159
M. Bělohávek, Kniha počtů města Plzně 1524—1525 (P. Ratkoš)	— — — —	472
Bibliografia slovenských novín a časopisov (Fr. Bokes)	— — — —	605
Bibliografické publikácie k slovenským dejinám (Fr. Bokes)	— — — —	309
F. Boura, N. G. Černyševskij — filozof, materialista a revolucionár (Zd. Konečný)	— — — —	598
A. Burmov a spol., Dejiny Bulharska (J. Sirácky)	— — — —	619
Dejiny Veľkej vlasteneckej vojny (V. Prečan)	— — — —	615
Dějepis ve škole (Fr. Bokes)	— — — —	311
M. Dzvonič, Ohlas Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie na Slovensku (L. Holotik)	— — — —	456
Az Esterházy család hercegi ágának levéltára (R. Marsina)	— — — —	306
L. Fekete, Die Siyāqat-Schrift in der türkischen Finanzverwaltung (P. Ratkoš)	— — — —	622
J. V. Frič a demokratické proudy v české politice a kultúre (Zd. Konečný)	— — — —	134
J. S. Fuller, Vtoraja mirovaja vojna 1939—1945 gg. (J. Hrozičnik)	— — — —	473
E. Fügedi, K otázke používania slovenského jazyka na panstvách v 17. stor. (R. Marsina)	— — — —	604
E. Fügedi, Kaschau, eine osteuropäische Handelsstadt am Ende des 15. Jahrhunderts (A. Gácsová)	— — — —	475
F. Graus, Dějiny venkovského lidu v Čechách (v době předhusitské) (P. Ratkoš)	— — — —	589
Historijski zbornik, IX, 1956 (J. Sirácky)	— — — —	478
V. Husa, Tomáš Müntzer a Čechy (P. Ratkoš)	— — — —	462
M. Hysko, Ruská revolúcia v zrkadle slovenskej tlače 1917—1918 (M. Kropilák)	— — — —	294
B. Jamnický, Zd. Andreis, Dukelsko-prešovská operace (J. Hrozičnik)	— — — —	464
M. Jeršová, Z dejín rybníctva a rybníkářstva na Slovensku (P. Ratkoš)	— — — —	610
K problémom druhého nevoľníctva a pôvodnej akumulácie (A. Špiesz)	— — — —	614
Kemény G. Gábor, Társadalom és nemzetiség a szabadságharc hadilapjában (Fr. Bokes)	— — — —	146
I. Kotvan, Bibliografia bernolákovcov (Fr. Bokes)	— — — —	144
J. Kovacsics, A történeti statisztika forrásai (B. Varsik)	— — — —	466
S. Krakowski, Polska w walce s najazdami Tatarskimi w XIII. wieku (M. Rejnuš)	— — — —	152
J. Kramer, Iredenta a separatizmus v slovenskej politike 1919—1938 (M. Kropilák)	— — — —	458
J. Křížek, Penza — revoluční tradice československých rudoarmejců (Št. Štvrtecký)	— — — —	140
Levéltári híradó (1957) (R. Marsina)	— — — —	323
Levéltári közlemények, XXVII, 1956 (J. Zúdel)	— — — —	321
T. Lewicki, Źródła arabskie do dziejów Słowianszczyzny (J. Kudláček)	— — — —	616
L. Lipscher, Ludácka autonómia, ilúzie a skutočnosť (L. Lipták)	— — — —	580
Mitteilungen des Oesterreichischen Staatsarchivs (1956) (R. Marsina)	— — — —	324
J. Mlynárik, Triedne boje horehronského ľudu v rokoch svetovej hospodárskej krízy 1930—1933 (E. Paulinyi)	— — — —	583
Naukovi zapiski (1957) (P. Hapák)	— — — —	319
J. Nichtweiss, Das Baurlegen in Mecklenburg (J. Mésároš)	— — — —	468
J. Novotný, V. M. Kramerius (J. Tkadlečková)	— — — —	137
V. Olivová, Československo-sovětské vztahy v letech 1918—1922 (Zd. Konečný)	— — — —	291
I. Pfaff, V. Závodský, Tradice česko-ruských vztahů v dějinách (Zd. Konečný)	— — — —	303
Príspevky k dejinám KSC (M. Kropilák)	— — — —	308
J. Purgina, Vývoj železníc na Slovensku od roku 1937 so zreteľom na Bratislavu (Fr. Bokes)	— — — —	133
P. Rapoš, Priemysel Slovenska za kapitalizmu (M. Strhan)	— — — —	130
P. Ratkoš, Dokumenty k baníckemu povstaniu na Slovensku (1525—1526) (O. Paulinyi)	— — — —	297

O. Říha, Ohlas říjnové revoluce v ČSR (M. Dzvonic) — — — — —	447
Sborník štúdií a prác Vysokej školy pedagogickej v Bratislave, Spoločenské vedy	
Slovenský jazyk a literatúra, zv. I., zošit 1—4 (J. S.) — — — — —	481
Slovanský sjezd v Praze 1848. Sbíрка dokumentů (Fr. Bokes) — — — — —	611
Slovenský národopis (Fr. Bokes) — — — — —	313
Słownik łaciny średnowiecznej w Polsce (M. V.) — — — — —	155
Státní archiv v Janovicích u Rýmařova (Fr. Sedlák) — — — — —	310
Státní archiv v Praze — průvodce po archivních fondech (Fr. Sedlák) — — — — —	613
Studii si cercetări de istorie veche, roč. VIII., 1—4, 1957 (J. Hušková) — — — — —	476
J. Svetoň, Obyvateľstvo Slovenska za kapitalizmu (Fr. Bokes) — — — — —	586
Századok, roč. 90, č. 4—6, (Fr. Bokes) — — — — —	157
A. Špiesz, Nepokoje robotníkov železiarskeho závodu v Hronci r. 1810 (P. Hapák) — — — — —	473
J. G. Tajovský v kritike a spomienkach (Fr. Bokes) — — — — —	150
P. N. Trefjakov, U kolébky staré Rusi (J. Kudláček) — — — — —	595
Únor 1948 — sborník dokumentů (M. Kočiščák) — — — — —	470
Urkundenbuch des Burgenlandes ... (R. Marsina) — — — — —	147
M. Vach, Jan Jiskra z Brandýsa a politický zápas Habsburků s Jagellovci o Uhry	
v letech 1440—1442 (P. Ratkoš) — — — — —	471
Vlastivedný sborník Žilinského kraja (R. Marsina) — — — — —	602
Voprosy istorii, 1957, č. 3—5 (Fr. Gondor) — — — — —	314
Z prác historikov na Zakarpatskej Ukrajine (P. Hapák) — — — — —	155

Zprávy

Celoštátna konferencia o lézach dejín KSČ (M. Filo) — — — — —	483
Celoštátna výstava archivných dokumentov na Pražskom hrade (J. Chreňo) — — — — —	624
O fondech Štátného archívu v Bojniciach (B. Kostický) — — — — —	326
Prameny k dějinám Slovenska v Stát. archívu v Brně (L. Hosák) — — — — —	331
Z programu budúceho medzinárodného kongresu historikov (R.) — — — — —	484
Zpráva o činnosti výskumného pracoviska ČSAV v Budapešti (R. Marsina) — — — — —	163

Kronika

Z činnosti Slovenskej historickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied (V. Matula) — — — — —	166
Založenie Pobočky Slovenskej historickej spoločnosti v Košiciach (V. Matula) — — — — —	486

ИСТОРИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

Института истории Словацкой Академии Наук

ГОД ИЗДАНИЯ VI, 1958

СОДЕРЖАНИЕ

Передовые статьи

Историческое значение XI съезда КПЧ (Ред.) 335

Статьи

Дезидер Чизмадия, Венгерские трудящиеся Чехословакии в борьбе против фашизма в 1934—1935 гг. 338

Милан Фило, Манифестация трудящихся восточной Словакии против фашизма и за оборону республики в Кошицах в 1938 г. 503

Карол Голань, Организационный размах рабочего движения в первой половине девяностых годов 19 в. 524

Людovit Голотик, Возникновение Чехословакии и его значение для словацкого народа 487

Зденка Голотикова, Заработочная плата батраков в Словакии в 1920—1929 гг. 369

Владимир Матула, Попытки углубления демократической линии „Словацкой Национальной Газеты“ и формулировки революционной программы словацкого национального движения (1845—1848) 202

Ян Млинарйк, Экономическая и социальная проблематика Словакии в период временной стабилизации капитализма 224

Петер Раткош, Великоморавской период словацкой истории 3

Петер Раткош, К вопросу о гуситской песне в Словакии 540

Ярмила Ткадлечкова, Взгляды и деятельность Карла Гавличка-Боровского с точки зрения чешско-словацких отношений 32

Бранислав Варсик, Возникновение и развитие городов в Словакии в 13 и 14 вв. 169

Антал Вёрёш, Михаил Танчич в дореволюционный период 546

Материалы

Антон Шпис, Социальное разделение населения Нитранской жупы в середине 18 в. 48

Дискуссии

Гинек Булин, Древняя Словакия по данным т. наз. Баварского географа . . . 405

Ян Дефан, Действительность и миф в исследовании вопроса о возникновении раннефеодальных национальностей 257

Йозеф Кудлачек, О начале славянского заселения на территории Чехословакии	72
Йосеф М а ц у р е к, К вопросу о чешской грамоте и чешской канцелярии при венгерском дворе во второй половине 15 в. (в 1486—1490 гг.)	560
Бранислав В а р с и к, К вопросу об использовании чешского языка в Словакии в 14 в.	93

О б з о р ы

Любомир Липтак, Чехословацкая историография о Мюнхене	434
Карл Оберман, О развитии немецкой историографии в первой половине 19 в.	101
Ян Новотны, Проблема взаимных отношений чехов и словаков в период национального возрождения в чехословацкой историографии	269
Татьяна Пишутова, История древнего мира в работах чехословацких историков с 1948 по 1958 г.	570

К р и т и к а — З а м е т к и — Б и б л и о г р а ф и я

С о о б щ е н и я

Х р о н и к а

REVUE HISTORIQUE

de l'Institut d'Histoire de l'Académie Slovaque des Sciences

VI-E VOLUME, ANNÉE 1958

LA TABLE DES MATIÈRES

Articles de fond

La portée historique du XI- e congrès du Parti communiste de la Tchécoslovaquie — 335

Articles

Dezider Csizmadia, Le peuple magyar travailler en Tchécoslovaquie dans la lutte contre le fascisme s'engageant dans la voie au cours des années 1934—1935	338
Milan Filo, La manifestation du peuple travailleur de la Slovaquie d'est contre le fascisme et pour la défense de la république à Košice en 1938	503
Karol Goláň, L'essor d'organisation du mouvement ouvrier dans la première moitié des années quatrevingt-dix du XIX-e siècle	524
Ludovít Holotík, La création de Tchécoslovaquie est sa signification pour la nation slovaque	487
Zdenka Holotíková, La situation de salaire des ouvriers pavés partiellement en nature en Slovaquie au cours des années 1920—1929	369
Vladimír Matula, La tendance à la démocratisation du journal Slovenské národné noviny	202
Ján Mlynárik, Le problème économique et social de la Slovaquie dans les années de la stabilisation temporaire du capitalisme (1924—1929)	224
Peter Ratkoš, Le chant hussite en Slovaquie	540
Peter Ratkoš, La période de Grande Moravie dans l'histoire slovaque	3
Jarmila Tkadlečková, Les idées et l'activité de Karel Havlíček Borovský au point de vue du développement des relations tchéco-slovaques	32
Branislav Varsík, L'origine et le développement des villes en Slovaquie aux XII-e et XIV-e siècles	169
Antal Vörös, Michal Táncsics dans la période prérévolutionnaire (1831—1847)	546

Matériaux

Anton Spiesz, La composition sociale de la population dans le comitat de Nitra dans la dernière moitié du XVIII-e siècle — 48

Discussions

Hynek Bulín, La Slovaquie ancienne dans les données du Géographe bavarois sois-disant — 405

Ján D e k a n, La réalité et le mythe dans les recherches sur l'origine des nationalités premierféodales — — — — — — — — — — — — — — — —	257
Jozef K u d l á ě k, Les commencements de la colonisation slave sur le territoire de la Tchécoslovaquie — — — — — — — — — — — — — — — —	72
Josef M a c ů r e k, La question de la charte tchèque et de la chancellerie tchèque à la cour hongroise dans la deuxième moitié du XV-e siècle (dans les années 1486—1490)	560
Branislav V a r s i k, La question de l'emploi la langue tchèque en Slovaquie au XIV-e siècle — — — — — — — — — — — — — — — —	93

Revue

Lubomier L i p t á k, L'historiographie tchécoslovaque sur Munich — — — — —	434
Karl O b e r m a n n, Sur le développement de l'historiographie allemande dans la première moitié du XIX-e siècle — — — — — — — — — — — — — —	101
Jan N o v o t n ý, Les questions des relations de la Renaissance nationale entre les Tchèques et Slovaques dans l'historiographie jusqu'à présent — — — — —	269
Tatiana P i š ů t o v á, L'histoire antique dans les travaux des historiens tchécoslovaques de 1948 à 1958 — — — — — — — — — — — — — — — —	570

Critiques — Glosses — Bibliographie

Notes

Chronique

HISTORISCHE ZEITSCHRIFT

des Geschichtswissenschaftlichen Instituts der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

JAHRGANG VI, 1958

INHALT

Leitartikel

Historische Bedeutung der XI. Tagung der Kommunistischer Partei Tschechoslowakeis 335

Aufsätze

- Dezider Csizmadia, Das ungarische Arbeitervolk der Tschechoslowakei im Kampf gegen den auftretenden Faschismus im Jahre 1934—1935 — — — — — 338
- Milan Filo, Manifestation des Arbeitsvolkes der Ostslowakei gegen den Faschismus und für die Verteidigung der Republik im Jahre 1938 in Košice — — — — — 503
- Karol Goláň, Organisationsaufschwung der Arbeiterbewegung in der ersten Hälfte der neunziger Jahre des XIX. Jahrhunderts — — — — — 524
- Ludovít Holotík, Die Entstehung der Tschechoslowakei und seine Bedeutung für das slowakische Volk — — — — — 487
- Zdenka Holotíková, Lohnverhältnisse der Deputatarbeiter in der Slowakei im Jahre 1920—1929 — — — — — 369
- Vladimír Matula, Streben nach der Demokratisierung der Zeitung Slovenské národné noviny — — — — — 202
- Ján Mlynárik, Zur wirtschaftlichen und sozialen Problematik der Slowakei in den Jahren der vorübergehenden Stabilität des Kapitalismus (1924—1929) — — — — — 224
- Peter Ratkoš, Über das hussitenlied in der Slowakei — — — — — 540
- Peter Ratkoš, Grossmährische Periode in der slowakischen Geschichte — — — — — 3
- Jarmila Tkadlečková, Ansichten und Tätigkeit Karel Havlíček Borovský vom Standpunkt der Entwicklung der tschecho-slowakischen Beziehungen — — — — — 32
- Branislav Varsík, Entstehung und Entwicklung der Städte in der Slowakei im XIII. und IV. Jahrhundert — — — — — 169
- Antal Vörös, Michal Táncsics in der Vorrevolutionszeit (1831—1847) — — — — — 546

Materialien

Anton Špiesz, Soziale Bevölkerungsschichtung in Komitat Nitra in der zweiten Hälfte des XVIII. Jahrhunderts — — — — — 48

Diskussionen

Hynek Bulín, Die Alt-Slowakei nach Angaben des sogenannten Bayerischen Geographen Ján Dekan, Wirklichkeit und Mythe in der Forschung über die Entstehung der frühfeudalen Nationalitäten — — — — — 257

Jozef Kudláček, Zu den Anfängen der slawischen Einsiedlung im Gebiet der Tschechoslowakischen Republik	72
Josef Macurek, Zum Problem — Tschechische Urkunden und tschechische Kanzeleien am ungarischen Hof in der zweiten Hälfte des XV. Jahrhunderts (von 1486 bis 1490)	560
Branislav Varšik, Zur Frage der Anwendung der tschechischen Sprache in der Slowakei im XIV. Jahrhundert	93

Rundschau

Lubomír Lipták, Die tschechoslowakische Geschichtsschreibung über München	434
Karl Obermann, Über die Entwicklung der deutschen Geschichtsschreibung in der ersten Hälfte des XIX. Jahrhunderts	101
Jan Novotný, Fragen der Wiedergeburtverhältnisse der Tschechen und Slowaken in der bisheriger Historiographie	269
Tatiana Pišúťová, Antische Geschichte in der Werken der tschechoslowakischen Historiker in Jahren 1948—1958	570

Kritik — Glossen — Bibliographie

Berichte

Kronik

HISTORICKÝ ČASOPIS

SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED

ROČNÍK VI, 1958

Vydáva

VYDAVATELSTVO SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED V BRATISLAVE

Hlavný redaktor Ludovít Holotík

Redakčná rada: K. Goláň, M. Gosiorovský, B. Graca, P. Horváth, J. Hrozičnik, M. Kropilák,

Vl. Matula, J. Mésároš, J. Tibenský

Tajomník redakcie Ján Sirácky

Vychádza štvrťročne raz. Ročné predplatné Kčs 40.—, jednotlivý zošit Kčs 10.—.

Predplácanie časopisu možno zastaviť len koncom kalendárneho roka.

Novinové výplatné povolené výmerom poštového úradu Bratislava 1 pod čís. 231-prepr. 1955.

Vytlačili Tlačiarne Slovenského národného povstania, n. p., Ružomberok

Povolené výmerom PIO č. 7293-50-III-2 A 574318